

KRONIKEN 20. OKT. 2023

ANNE-MERETE KISSOW

Anne-Merete Kissow er ph.d., fysioterapeut og forfatter.

Nedbrudt i ressourceforløb

Nu sidder du måske og tænker: Skal vi nu igen høre om, hvordan mennesker bliver dårligere af at være i ressourceforløb, og hvordan de gang på gang sendes i nye jobafprøvninger uden at komme videre til fleksjob eller pension? Ligesom vi så i TV 2's udsendelse 'Håbløst arbejde' for knap et år siden.

Og ja, du kommer til at høre om, hvordan vores system trækker sårbare borgere gennem en arbejdsevneafprøvning, som nedbryder, men her handler det om en person, der ikke bare nedbrydes i jobafprøvning, men i selve det at være i ressourceforløb.

Efter næsten to år har hun nemlig endnu ikke deltaget i en relevant virksomhedspraktik. Derimod er det selve det at være i ressourceforløbet, det, at der *ikke* sker noget, der bringer hende videre, og det, at hun *ikke* får den hjælp, hun behøver, der nedbryder hende.

Selv om der er en hel masse medarbejdere, der har været inde over. Og selv om de hævder at have gjort rigtig meget i sagen. Så har det ikke bragt personen en skridt nærmere en plads på arbejdsmarkedet.

Tværtimod.

Inden du får min fortælling, vil jeg indskyde, at jeg som bisidder har været tæt på og fulgt en del mennesker fra forskellige kommuner i deres ressourceforløb. Jeg har oplevet forskelle på kvaliteten af kommunernes indsats.

Men det aktuelle forløb viser med al tydelighed mange af de problemer, der efter min mening er med hele den konstruktion, som Mette Fredriksen satte i søen i 2013, da hun som beskæftigelsesminister præsenterede en reform af førtidspensionen. Forløbet finder sted i Københavns Kommune.

Borgeren er en yngre kvindelig pædagog, som gik ned med stress, da hun var ansat i en kommunal daginstitution. Efter længere tids sygemelding blev hun fyret. Kvinden har ADHD, og efter et vellykket behandlingsforløb i den regionale psykiatri indstiller kommunen hende til ressourceforløb, som skal afklare hendes arbejdsevne og skånebehov.

Målet er, at hun skal tilbage i et job, hvor hun kan bruge sine pædagogiske kompetencer, og hvor der kan tages de nødvendige hensyn til hendes arbejdsevne. Daginstitution er ikke på tale, da man vurderer, at de arbejdsforhold, hun møder der, vil udløse stress igen.

Men der skulle jo være mange andre muligheder inden for pædagogfaget, og kvinden er specialiseret i inklusion af børn og unge med vanskeligheder. Sådan én burde der jo være brug for. Så det er vel lige til højrebenet for kommunens beskæftigelsesafdeling.

Men inden jobformidleren kommer på banen, vurderer man, at der skal sættes gang i såkaldte sundhedsrettede indsatser. De tilbud, man har på hylden, er f.eks. fysisk træning sammen med andre, yoga, sundhedssamtaler. Men desværre er der minimum 6 måneders ventetid på alle relevante tilbud.

Så mens kvinden venter, fortsætter hun med de fritidsaktiviteter, hun allerede selv var i gang med inden ressourceforløbet. Fysisk træning, sang, kreative aktiviteter.

Efter tre måneder uden relevante indsatser har kvinden fået det psykisk væsentlig værre af at stå i venteposition. Hun tilbydes derfor sundhedsrettede aktiviteter, som slet ikke er relevante for hende.

Men hun får at vide, at det er det, kommunen har købt, og det, de har på hylden. De aktiviteter, hun selv havde gang i, er smuldret, og hun er alene i sin lejlighed det meste af tiden. Hun mangler struktur og mening i sin hverdag og udtrykker igen og igen ønske om at komme i gang med en arbejdspraktik.

Hun har nu et møde med en jobformidler, men der skal gå endnu *10 måneder*, inden kvinden tilbydes en virksomhedspraktik. I mellemtiden er både

sagsbehandler og jobformidler stoppet i deres job, og hun skal opbygge et samarbejde med to ny personer.

Den virksomhedspraktik, der er tale om, er ganske vist ikke inden for det pædagogiske fagområde. Det har jobformidleren ikke kunnet finde.

Hun skal derimod fungere som praktisk medhjælper, hvor hendes opgaver er at rydde op og gøre undervisningslokaler klar. Kvinden har svært ved at se mening med en praktik, hvor hun slet ikke bruger sin faglighed, men hun accepterer tilbuddet, fordi hun har behov for, at der sker noget. I praktikken går hun mest alene.

De opgaver, der er, fylder højst en tredjedel af den tid, hun skal tilbringe i praktikken, og hun har ikke kontakt til dem, der i øvrigt arbejder på stedet. Så hun mistrives i en grad, som forværrer hendes psykiske tilstand yderligere.

Hun falder tilbage i et misbrug, som hun ellers var kommet ud af, og hun kan ikke længere se mening med livet. Praktikken afbrydes, og de sundhedsrettede indsatser, som ellers skulle støtte op omkring hendes praktikforløb, må aflyses, da de ikke har relevans, når hun ikke er i praktik.

Der er nu gået *16 måneder*, siden ressourceforløbet begyndte. Kvindens hverdag er faldet helt fra hinanden, og hendes sociale liv bliver mere og mere begrænset, da hun ikke føler, hun har værdi som menneske.

Man har ikke længere relevante sundhedsrettede indsatser at tilbyde, ud over to ugentlige telefonsamtaler med den koordinerende sagsbehandler, som angiveligt er bekymret for kvindens psykiske helbred, men egentlig ikke kan gøre noget. Så kvinden er overladt til medicinsk behandling hos en privatpraktiserende psykiater, som ikke samarbejder med sagsbehandleren i kommunen.

Tre måneder senere udtrykker jobformidleren, at det ikke er muligt at finde en virksomhedspraktik, hvor kvindens baggrund som pædagog kan komme i spil, ud over en daginstitution. Hvilket jo netop var det, som udløste hendes stress for efterhånden meget længe siden. Hun har i mellemtiden på eget initiativ

gennemført et kursus som recovery mentor for om muligt at kunne bruge sine erfaringer som psykisk sårbar i et job.

Nu tilbydes hun en praktik i et socialpsykiatrisk tilbud, hvor man stiller hende i udsigt, at hun kan deltage i pædagogiske aktiviteter. Men da kvinden møder op i praktikken, meddeler man hende, at man i realiteten kun kan tilbyde køkkenarbejde og andre praktiske opgaver.

Ingen aktivitetsopgaver sammen med borgerne på stedet. Så det ligner til forveksling den forrige praktik, som tydeligt forringede kvindens sundhedstilstand. Hverken jobformidler eller koordinerende sagsbehandler kan ændre på stedets afgørelse. Hvordan kommunikationen mellem jobformidler og praktiksted er gået så galt, kan ingen rigtig udrede.

Her *19 måneder efter ressourceforløbets start* er der sket yderligere udskiftning i de kommunale medarbejdere, der skal støtte kvinden. Tre forskellige koordinerende sagsbehandlere og to forskellige jobformidlere har været inde i billedet.

Kvinden er gået positivt ind i de tiltag, der er sat i gang, selv om de ikke har passet sammen med hendes ønske om at afprøve sine jobmuligheder på det pædagogiske felt.

Men den uforudsigelighed, uklare kommunikation og mangel på struktur, der indtil nu har præget hendes ressourceforløb, er giftig for en person med ADHD-hjerne. Forløbet i sig selv stresser hende ud til den yderste grænse. Hun får ikke relevante tilbud om hjælp, selv om hun igen og igen fortæller, at hun har selvmordstanker og ikke tror på fremtiden.

Hun kæmper med at få sin hverdag til at hænge sammen, men nu knækker filmen for hende, og hun må indlægges akut i psykiatrien med psykose og misbrug. Derefter afbrydes praktikforløbet.

Når man er i ressourceforløb, kan man ikke sådan lige stå af, selv om det gør, at helbredet forværres og ens ressourcer nedbrydes dag for dag. Man er ikke sikret f.eks. kontanthjælp, hvis man siger nej til 'tilbuddet'. Og lige nu er kvindens

helbred langt dårligere, end da hun for tre år siden gik ned med stress i sit pædagogjob. Så det er ikke en mulighed for hende selv at søge et almindeligt job.

Denne kvinde må altså fortsætte i endnu et praktikforløb, og for hende bliver det med en såkaldt ekstern aktør som jobformidler. Den kommunale jobformidler har efter næsten to år endelig indrømmet, at han ikke kan finde en relevant praktik til kvinden.

Hele dette cirkus – har jeg lyst til at sige – skal føre til, at kvindens 'sag' vurderes af et rehabiliteringsteam. Kan hun bevilges fleksjob? Førtidspension? Eller skal hun gennem endnu et nedbrydende ressourceforløb? Mon rehabiliteringsteamet medregner den massive belastning, som kommunens ressourceforløb har påført kvinden, når de skal vurdere hendes arbejdsevne?

Ikke mærkeligt, hvis du nu sidder og tænker: Det her er absurd! Er det virkelig sådan, vi behandler mennesker i vores samfund?

Tror vi virkelig, at det er på den måde, vi hjælper mennesker tilbage på arbejdsmarkedet og til livet efter sygdom? Kan vi forsvare, at en yngre person, der i udgangspunktet har mulighed for at udfylde en plads på arbejdsmarkedet, nedbrydes i et system, der skulle støtte hendes ressourcer?

Hvad pokker er det, der går galt i det system?

I Danmark holder vi af at fortælle hinanden, at vi har et rummeligt arbejdsmarked, der skal kunne beskæftige mennesker, som lever med forskellige grader af fysiske eller psykiske vanskeligheder.

Vores politikere mener, det er muligt for selv personer med en meget lav arbejdsevne at få plads på arbejdsmarkedet. Derfor har vi en lov om ressourceforløb, som er et tilbud til personer, der med Arbejdsmarkedsstyrelsens formulering 'er i risiko for at få tilkendt førtidspension'. Det er altså tiltænkt mennesker med komplekse problemer, og målet er, at personen kan komme i et job eller en uddannelse, som passer til netop personens arbejdsevne.

Forløbet skal være individuelt tilrettelagt, og personen knyttes til en koordinerende sagsbehandler, der har rollen som den gennemgående myndighedsperson, der har ansvaret for at varetage personens sag på tværs af sektorer, forvaltninger og lovgivningsområder.

Det lyder jo rigtig godt. Men siden loven blev indført i 2013, har der været store vanskeligheder med at få ressourceforløb til at fungere efter hensigten i hele landet. Loven blev præciseret i 2018, men en evaluering i 2020 viste, at der stadig var problemer med kvaliteten af det sociale arbejde i forbindelse med ressourceforløb og problemer med at overholde lovgivningen.

Så igen i 2022 blev loven ændret. Her præciseres blandt andet, at et ressourceforløb højst kan vare tre år og i form, indhold og varighed skal tilpasses den enkeltes mål og behov.

Efter TV 2's udsendelse 'Håbløst arbejde' flød medierne over af personlige beretninger om, hvordan ressourceforløb og absurd jobafprøvning nedbryder mennesker frem for at opbygge deres ressourcer. Politikere fra alle fløje stod på nakken af hinanden for at sætte dagsorden på beskæftigelsesområdet, og Peter Hummelgård blev trukket i samråd. Jobcentre blev kastet for løverne, men hvad er der sket siden?

Det er langt mere end på høje tid, at både lokalpolitikere i kommunerne og landets politikere handler på den erkendelse, at ressourceforløb er rent makværk og nedbrydende for mennesker, der i forvejen har nok at bøvle med i tilværelsen.

Også systematiske undersøgelser af ressourceforløb viser, at det langt fra er en succeshistorie. I 2018 påpegede Arbejdsmarkedsstyrelsens egen undersøgelse, at bare 50 procent er tilfredse.

Det er hver anden. Og det var typisk dem, der havde fået bevilget fleksjob eller førtidspension. Hvilke andre sociale eller sundhedsrettede indsatser ville vi betragte som gode, hvis halvdelen lykkes? Ville det f.eks. være tilfredsstillende, hvis hver anden, der fik foretaget en hofteoperation, var tilfreds, kunne gå på sit ben og fungere i sit liv? Nej, vel ...

Så kom nu i gang med politisk handling! Det er store mængder af skattekrone, der bruges til noget, som ikke virker efter hensigten. Og det er menneskeliv der går til spilde.

Og mens vi venter, kan de personer, som møder borgerne og udfører opgaver inden for afklaring og beskæftigelse i kommunerne, gøre noget, der hvor de står. Jeg er helt med på, at de arbejder under helt uacceptable forhold sammenholdt med de opgaver, de skal løse. Måske er det derfor, man ser den massive udskiftning af medarbejdere i systemet.

Men i stedet for at forsvare de åbenlyse mangler i det system, de arbejder for, kan de, ansvarligt og med sund fornuft, forsøge at udfordre og kritisere systemet. Og frem for alt bør de tage ansvar for, at deres indsats i det daglige ikke medvirker til, at borgerne bliver dårligere i deres varetægt.